

A propòsit de l'any Candel

written by Jaume Gras i Bartrolí | 3 de febrer de 2026

Ara que el fenomen de la immigració ja no és un tabú val la pena recordar que la doctrina dels autonomistes en aquest negociat, i de pas en el relacionat amb la integració i llengua -suposo que la catalana-, descansa encara en el paradigma *candelià* forjat l'any 1964 pels catòlics sensibles del moment. És a dir, per Jordi Pujol a qui se li va ocórrer fomentar cristianament als nouvinguts i col·locar-los al centre del debat de la catalanitat amb una projecció tant optimista com irreal. D'això, com de tantes altres accions, en deien fer país. Ara, a l'autonomisme instal·lat només els cal esmentar aquesta veritat suprema de tant en tant, organitzar uns quants cursets de català a correu i feina feta. La Generalitat ja no està per maldecaps.

Que seixanta anys més tard es faci servir una tesi fantasiosa pretèrita per mantenir el to bondadós és com si a Espanya encara repetissin allò tan castís de *Socialismo es libertad* o *Socialismo en libertad* per diferenciar els comunistes de debò dels socialistes del PSOE, un matís retòric que ja hem vist com ha acabat després de la caiguda del mur i la globalització. És com si algun beneït tornés a rememorar aquella discussió inventada per la sociovergència entre nacionalisme i catalanisme. Futilitat i pèrdua de temps.

Hem de reconèixer que el senyor Pujol i aquest sector tan comprensiu del catolicisme de l'època van ser els qui es van preocupar més per la catalanitat perquè els progressistes de Sant Gervasi estaven massa distrets amb les revoltes de la Xina, Cuba i totes les del Tercer Món que durant aquells anys n'hi havia un munt per triar.

Quan es va publicar aquest treball tan celebrat que ara s'han fet seu els del PSOE, encara faltaven setze anys per saber del cert que Catalunya doblaria la humanitat amb persones

provinents de la gran nació castellana. De l'Espanya castellana com ho era rabiosament en aquells moments el règim del Dictador que havia estat tan amic de Hitler i Mussolini, que són els que el van ajudar a guanyar la seva guerra Santa contra la impuresa i especialment contra la catalanitat.

Quan Candel va escriure aquest desig que es va convertir en doctrina de màxims i de mínims, l'home encara tenia a la retina de la memòria la Barcelona dels anys trenta on la majoria de la població era catalana. De ciutadania espanyola, però d'ètnia catalana. "No patiu que tothom a la llarga es farà català", ens deia. "Si ens guanyem bé la vida, si sou simpàtics, educats i solidaris", ho afegia condicionant una mica la bona predisposició d'integrar-se. Quan els homes del senyor Pujol li van fer aquell encàrrec, l'autor que esdevindria un referent lluminós, no parlava la nostra llengua i escrivia en castellà. I encara molts diuen que els catalans no som inclusius!

Aquest llibre prescriptiu que s'ha fet tan famós va ser gestat en plena dictadura xenòfoba i és ben clar que la mirada d'un nouvingut no podia reflectir mai de la vida l'experiència tènica i traumàtica viscuda pels catalans. Una cosa és que et paguin poc a la fàbrica i l'altra és que et menyspreïn per ser com són, per ser qui som.

Sempre he trobat a faltar una Bíblia similar a la dels *Altres Catalans* que expliqués amb el mateix to planer i directa els erts i els uts de la humiliació dels naturals. N'hi ha un munt de testimonis, és cert, però tots esparsos escampats en llibres diferents. Hauria fet falta un llibre estrella que parlés, des del punt de vista dels catalans, del grapeig dels espanyols. No cal fer-se la víctima, però és molt convenient explicar-ho tot per superar els mals tràngols col·lectius, una feina que sempre serveix per aconseguir l'efecte catàrtic per oblidar els maltractaments i cohesionar la societat.

Un llibre similar per parlar de la despòtica actuació de la nomenclatura burocràtica que va venir a implantar el seu ordre, i també, perquè no, de les insolències de la tropa més inculta, ressentida i reaccionària que et deia “háblame en cristiano que estamos en Espanya” com ara t’ho diuen molts sud-americans. Aquests exabruptes no eren majoritaris, és clar, com tampoc ho eren els menyspreus envers la presència dels nouvinguts que advertien alguns, en Candel també ho insinuava, amb allò del “complex” de superioritat que sovint mostràvem els indígenes per sentir-nos diferents i creure tenir una manera de fer més enraonada.

Del periple complicat dels castellans arribats a Catalunya ho sabem tot i cada dos per tres el criollisme fa tot el possible per recordar-ho i alimentar-ho. Tenen capacitat de fer exposicions que ho expliquen de dalt a baix des del poder municipal i també pel·lícules d’èxit assegurat per responsabilitzar-nos, de retruc, de les penúries de l’immigrant que va arribar amb una mà al davant i l’altra al darrere. També de les seves lluites heroiques per aconseguir els serveis públics que el franquisme espanyol, ves per on, també negava als desplaçats als suburbis.

El patiment i la humiliació dels que ja hi érem, cada setmana que passa, cada any que s’esfuma, es va fent més prim, es perd en l’oblit com ho fa la nació. Es perdrà com “Les llàgrimes a la pluja” que deia en Roy el replicant poc abans de morir en la mítica pel·lícula Blade Runner.

Com si això fos un encanteri. De la vaga de tramvies de 1951, amb la Barcelona del moment majoritàriament catalana, i de la reacció davant de “Todos los catalanes sois una mierda”, és estrany que no hi hagi cap productor, ni que sigui subvencionat, que s’animi a fer-ne un èxit reivindicatiu. Ni els de sempre. Ni els progressistes habituals que fan escarni barroer de la figura de Jordi Pujol amb resultats ruïnosos d’audiència i taquilla, però ben sucosos de butxaca.

Defensant com defensem la llibertat d'opinió, no tenim res en contra de l'autor dels *Altres Catalans* per expressar el que ell creia. Per contrarestar la seva opinió se'n van publicar d'altres que, ves per on, no van tenir tanta publicitat. Aquí recordem un títol d'un català "radicalot", no tan inclusiu, però ben lúcid: *Els no catalans i nosaltres* d'en Manuel Cruells que el podeu trobar de moment a les biblioteques públiques.

Dels *Altres Catalans* discutim, i tenim tot el dret i l'obligació de fer-ho, el contingut, l'objectiu dels qui el van promoure, la promoció malèvola i sobretot l'ús que n'han fet els autonomistes que ha servit per generar una confusió inaudita, projectar el nostre decadent present multicultural, però també per cancel·lar el nostre patiment físic i sobretot moral.